

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Grönbok om en europeisk strategi för plastavfall i miljön"

COM(2013) 123 final

(2013/C 341/14)

Föredragande: **Josef ZBORIL**

Den 10 april 2013 beslutade Europeiska kommissionen att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Grönbok om en europeisk strategi för plastavfall i miljön"

COM(2013) 123 final.

Facksektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 3 september 2013.

Vid sin 492:a plenarsession den 18–19 september 2013 (sammanträdet den 19 september) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 138 röster för, 6 röster emot och 6 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Okontrollerade avfallsflöden i allmänhet och plastavfall i synnerhet är ett allvarligt problem eftersom avfallet ofta hamnar i miljön, antingen i okontrollerade deponier eller i den marina miljön. Plastavfall i miljön är ett globalt problem, medan lösningarna förstås ofta är lokala och innebär särskilda tillvägagångssätt som beror på lokala förhållanden och lokal kapacitet.

1.2 Grönboken om en europeisk strategi för plastavfall i miljön innehåller omfattande statistik från Europeiska miljöbyrån och Eurostat samt hänvisningar till andra publikationer, böcker, forskningsrapporter m.m. Vi rekommenderar att dessa uppgifter kategoriseras och analyseras så att de blir mer lättbegripliga och lättare att använda för att dra slutsatser om lämplig behandling av plastavfallsflöden.

1.3 När det gäller vattenmiljöerna och den marina miljön står plastavfall för den avsevärt största delen av de synliga, flytande föroreningarna. Detta problem förvärras av att plasten bryts ner och blir osynlig och därefter kommer in i livsmedelskedjan. Det är viktigt att analyserna av material- och avfallsflöden som innehåller plast förbättras, däribland även analyserna av hur dessa flöden kommer ut i den marina miljön. Överträdelser av gällande bestämmelser som leder till misskötsel av deponier får inte tolereras. Det är oacceptabelt med plastavfall i den marina miljön.

1.4 EESK uppskattar verkligen de initiativ som olika intressegrupper tagit för att minska detta allvarliga problem. EU skulle kunna föreslå ett internationellt initiativ för att organisera en upprepning av de värsta ansamlingarna av plastavfall i haven. Unionen bör vidta alla åtgärder den kan för att förhindra att plastavfall som har sitt ursprung i Europa hamnar i havet,

och överväga att använda utvecklingsbiståndsprogram för att främja och stödja hållbarare avfallshanteringsmetoder i utvecklingsländer, i synnerhet för att minska ackumuleringen av plastavfall från dessa länder i haven.

1.5 I enlighet med avfallshierarkin bör man till att börja med vidta åtgärder för att se till att det skapas mindre plastavfall. Viss användning av plast kan förbjudas om det finns mer miljövänliga och tillgängliga alternativ.

1.6 Kommittén konstaterar också att en framgångsrik återvinning förutsätter att avfallsflödena identifieras och sorteras både vid källan – där de uppkommer – och när de samlats in. EESK anser att det behövs en bättre överblick över hela processen för insamling av hushållsavfall för att identifiera och sprida bästa praxis. EESK uppmanar kommissionen att undersöka om de olika system som valts för avfallshämtning leder till olika resultat, särskilt vad gäller spridning av plastavfall i miljön.

1.7 Kommittén konstaterar att de tre centrala EU-rättsakter som rör plastavfall (ramdirektivet om avfall, direktivet om förpackningar och förpackningsavfall och direktivet om elektriskt och elektroniskt avfall) inte har tillämpats korrekt i EU som helhet. EESK förespråkar därför att tillämpningen av dem förbättras och att de vid behov uppdateras. Oavsedda konsekvenser måste utvärderas noggrant och eventuella kryphål som upptäcks måste åtgärdas, efter noggrann expertanalys av tillräckligt omfattande och relevanta data och processer. Insatser för en effektivare allmän återvinning och materialåtervinning bör kunna bidra till att lösa även de problem med plastavfall som beskrivs i grönboken.

1.8 Slutligen framhäver EESK den allt viktigare roll som konsumenterna kan spela, och ställer sig bakom argumenten i grönboken avseende ökad konsumentkunskap så de kan göra medvetna inköp: "Välinformerade konsumenter kan komma att spela en avgörande roll när det gäller att främja hållbara produktionsmönster för plast och plastprodukter och en mer effektiv resursanvändning. När det gäller att påverka konsumenternas beteende skulle man med hjälp av tydlig, enkel och kortfattad information kunna informera konsumenterna om en produkts plastinnehåll och om potentiellt skadliga tillsatser/färger [...]. En fullständig produktinformation om vilken typ av plast det är fråga om och om återvinningspotentialen kan också lämnas via andra system än de nu befintliga."

1.9 En mängd berörda aktörer har varit involverade i EU:s arbete med avfall och plastavfall. De har lagt fram förslag till initiativ för att minska plastavfallet och att i största möjliga mån återvinna dessa värdefulla resurser. Deras kunskap och expertis utgör en bra grundval för relativt snabba framsteg i riktning mot att fasa ut plastavfall från deponering. Det civila samhället spelar en mycket viktig roll för att främja såväl ett fullständigt genomförande som beteendeförändringar.

2. Grönboken

2.1 Syftet med grönboken är att få i gång en bred diskussion om vad man kan göra för att lösa det problem som plastavfallet utgör och som för närvarande inte uttryckligen behandlas i EU:s avfallsagstiftning.

2.2 Plastens särskilda egenskaper medför specifika problem för avfallshanteringen:

- De sorters plast som används mest är relativt billiga och mångsidiga material med många industriella användningsområden, vilket under det senaste århundradet har lett till att användningen ökat kraftigt och fortsätter att öka.
- Plast är ett mycket beständigt material med en längre livslängd än de produkter i vilka plasten ingår. Därför ökar plastavfallet i hela världen.
- Det är problematiskt med ett okontrollerat bortskaffande av plastavfall, eftersom plast kan finnas kvar i miljön under mycket lång tid.
- Det är särskilt viktigt att fortsätta ansträngningarna för att minska förekomsten och inverkan av plast i den marina miljön.

2.3 Oavsett vilka de nuvarande problemen är, innebär en bättre hantering av plastavfall också nya möjligheter. Även

om termoplast i regel är helt återvinningsbart är det endast en bråkdel av termoplastavfallet som faktiskt återvinns i dag.

2.4 Förbättrad återvinning kommer att bidra till att målen i färdplanen för ett resurseffektivt Europa ⁽¹⁾ nås och till att minska såväl växthusgasutsläppen som importen av råvaror och fossila bränslen. Korrekt utformade åtgärder för att återvinna plast kan också förbättra konkurrenskraften och skapa nya ekonomiska verksamheter och arbetstillfällen.

2.5 Grönboken, som uppges bygga på en livscykelanalys, ska bidra till en omprövning av vilka miljö- och hälsorisker som plasten i olika produkter innebär när produkterna blir till avfall.

2.6 Grönboken ska bidra till att främja att plastens effekter under hela livscykeln, från råvaruutvinningen till livscykels slut, internaliseras i kostnaden för plastprodukter.

3. Allmänna kommentarer

3.1 EESK anser att det behövs en bättre överblick över hela processen för insamling av hushållsavfall för att man ska kunna identifiera vad som faktiskt utgör bästa praxis – och vad som är lämpligt med tanke på olika BNP-nivåer, klimat, marktillgång m.m. Denna bästa praxis bör anpassas till de specifika förhållandena i enskilda medlemsstater och regioner och därefter ges spridning.

3.2 Okontrollerade avfallsflöden i allmänhet och plastavfall i synnerhet är ett allvarligt problem eftersom avfallet ofta hamnar i miljön, antingen i okontrollerade deponier, i marken (t.ex. genom användning av plastfilm inom jordbruket) eller i den marina miljön. Plastavfall i miljön är ett globalt problem, medan lösningarna förstås ofta är lokala, även om dessa väsentligen bör tillämpas i EU som helhet.

3.3 Vi måste inse hur viktig plasten är i vår vardag. Det är inte plasten i sig som är problemet, utan det sätt på vilket vi missköter vårt avfall, inbegripet plastavfallet. De åtgärder som antas bör i första hand fokusera på detta faktum, eftersom förebyggande och en gradvis avfallsminskning är en grundläggande hållbarhetsprincip.

3.4 För att göra det lättare att förstå och använda den omfattande statistik som tillhandahålls i grönboken, rekommenderar vi att uppgifterna kategoriseras på ett sådant sätt att man kan jämföra dem och urskilja trender, så att olika alternativa lösningar på problemet kan föreslås.

⁽¹⁾ COM(2011) 571.

3.5 Man måste därvid skilja mellan å ena sidan termoplaster – dvs. de plaster som antas vara det centrala problemet eftersom de till sist hamnar i miljön trots att de kan återvinnas och återanvändas – och å den andra hårdplaster (hartser), som framställs i betydligt mindre omfattning och som används vid tillverkning av teknisk utrustning och antingen inte kan återvinnas alls eller är mycket svåra att återvinna i dag.

3.6 De flesta plaster är idealiska som bränslen, men förbränning är inte den bästa lösningen för PVC. Att bränna plast tillsammans med andra avfallsprodukter kan i många fall vara den bästa metoden för att undvika att färsk olja eller gas används för att underlätta förbränningen. En livscykelanalys skulle ge svaret – men det finns mycket få hänvisningar till en sådan analys i kommissionens meddelande.

3.7 Grönboken borde i första hand ha handlat om termoplast, i synnerhet plastfilm (i tekniska tillämpningar och förpackningar där PE, PP och PVC används) och dryckesbehållare (särskilt av PET) där den stora globala trenden har varit att ersätta glas eller plåt med plast och som utgör ett hot mot den marina miljön om bortskaffandet av detta plastavfall är okontrollerat.

3.8 Syntetfibrer (PE, PP och polyamider) som härrör från olika vävda, textilerade och ickevävda industri- och konsumentprodukter, samt skumplast som används i förpackningar och madrasser, kan också hamna i naturen, eftersom slitna textilier inte samlas in. Denna avfallskomponent nämns inte i meddelandet.

3.9 När det gäller havsföroreningar står plastavfall för den avsevärt största delen av de synliga, flytande föroreningarna samt för osynliga partiklar. Detta är ett problem för havsfaunan, inklusive fåglar, däggdjur (delfiner och valar), sköldpaddor och andra djur. Plasternas låga densitet kan emellertid också underlätta upprensningen.

3.10 Kommittén anser därför att analyserna av material- och avfallsflöden som innehåller plast måste bli bättre, inte minst analyserna av hur avfallet kommer ut i den marina miljön. Man bör även fokusera på de största materialflödena och använda en successiv metod som i första hand angriper de viktigaste flödena.

3.11 Det finns två huvudkällor till marint avfall som härrör från land:

- Stränder och vattendrag där folk dumpar sitt avfall.
- Dåligt skötta deponier, som ibland till och med är avsiktligt placerade nära hav eller vattendrag så att de inte alltför snabbt ska bli fulla.

En annan viktig källa är den oansvariga (avsiktliga eller vårdlösa) dumpningen av avfall från fartyg samt förlorade fiskenät. Olyckligtvis har ännu ingen analys av dessa källor presenterats för att göra det lättare att dra tillförlitliga slutsatser.

3.12 Med tanke på att havsmiljöproblemet är av global karaktär vill kommittén påpeka att det också är på global nivå som åtgärderna måste antas och genomföras. Kommittén rekommenderar att man vidtar åtgärder för att se till att inte EU-avfall av något slag helt enkelt exporteras till andra delar av världen för att dumpas där (om detta skulle förekomma). Om avfall kan återanvändas är det inte längre fråga om avfall och då bör det behandlas som ett flöde av användbart råmaterial.

3.13 Kommittén konstaterar också att en framgångsrik återvinning förutsätter att avfallsflödena identifieras och sorteras både vid källan – där de uppkommer – och när de samlats in. Nya sorteringsmetoder bör införas som klarar att separera t.ex. metaller, plaster och cellulosa-fibrer från flödet av blandat hushållsavfall. Även om sådana metoder medför energikostnader vill kommittén påpeka att det ändå utan tvekan är värt att investera mer i utvecklingen av dem.

3.14 En mängd berörda aktörer har varit involverade i arbetet med avfall och plastavfall. De har lagt fram förslag till initiativ för att minska plastavfallet och att i största möjliga mån återvinna dessa värdefulla resurser. Deras kunskap och expertis utgör en bra grundval för relativt snabba framsteg i riktning mot att fasa ut plastavfall från deponering. Dessa initiativ förtjänar lämpligt stöd.

4. Särskilda kommentarer – svar på frågor i grönboken

4.1 Möjliga politiska lösningar för att förbättra hanteringen av plastavfall i Europa

4.1.1 **Är det inom den gällande rättsliga ramen för avfallshantering möjligt att hantera plast på lämpligt sätt?** Enligt det gällande ramdirektivet om avfall ska 50 % av hushållsavfallet (beräknat på dess vikt) återvinnas, vilket innebär att en infrastruktur för källsortering måste skapas. Direktivet om förpackningar och förpackningsavfall skapar rättsliga ramar för ett utökat producentansvar, medan direktivet om elektriskt och elektroniskt avfall skapar motsvarande ramar när det gäller plast i sådana produkter. Kommittén konstaterar att dessa tre rättsakter inte har tillämpats korrekt i EU som helhet. EESK förespråkar därför att tillämpningen av dem förbättras och att de vid behov uppdateras. Oavsedda konsekvenser måste utvärderas noggrant och eventuella kryphål som upptäcks måste åtgärdas, efter noggrann expertanalys av tillräckligt omfattande och relevanta data och processer.

4.1.2 Hur kan åtgärderna för att främja en ökad återvinning av plast bäst utformas? Allt som krävs nu är att ordentliga mål anges i dessa direktiv. Detta kräver dock att man ser till att det råder balans mellan målen för återvinning och energianvändning, så att man besparar konsumenten stora kostnader samtidigt som man ser till att miljöeffektiviteten inte minskar. Återvinning av de vanligt förekommande PE- och PET-plasterna är t.ex. både ekonomiskt möjligt och miljömässigt effektivt. För mindre vanliga plaster innebär den låga efterfrågan på återvinning av dem dock att det skulle krävas kostsamma transporter till det fåtal platser där det finns sådana särskilda återvinningsanläggningar. De långa transporterna skulle också göra en materialåtervinning mindre miljövänlig än en energiåtervinning. Problemet är att få ett stabilt flöde av konstant kvalitet i tillräckligt stora volymer. Här skulle riktlinjer för livscykelanalys vara till nytta.

4.1.3 Skulle ett fullständigt och effektivt genomförande av kraven för avfallshantering i den gällande lagstiftningen om deponi innebära att den nuvarande deponeringen av plastavfall minskar i tillräckligt hög grad? Ett särskilt problem är konflikten mellan målet att minska förpackningsavfallens vikt vid källan och kravet på ökad återvinning. Detta beror på att ansträngningarna för att minska vikten, samtidigt som man vill bevara de barriäregenskaper som krävs, innebär att man använder förpackningar i flera skikt som består av olika plaster som i praktiken inte går att återvinna. Principen om "återvinningsdesign" bör tillämpas i stället för att man försöker göra förpackningen lättare. Bestämmelserna på detta område bör ändras men fortfarande vara så enkla som möjligt.

4.1.4 Ett annat tillvägagångssätt är att man genom utmärkelser eller andra incitament uppmuntrar innovativa lösningar på specifika förpackningsproblem. En laminatbehållare för mjölk eller juice som är helt återvinningsbar till en rimlig kostnad skulle t.ex. kunna bli en marknadsvinnare (och kanske till och med finns tillgänglig).

4.1.5 Vilka åtgärder skulle vara lämpliga och ändamålsenliga för att främja en återanvändning och återvinning av plast i stället för deponering? En mycket viktig faktor är en strikt och effektiv efterlevnad av avfallshanteringskraven i den gällande lagstiftningen om deponering. Ett konsekvent genomförande av bestämmelserna är en absolut förutsättning för att man ska kunna öka såväl återvinningen som ett ordentligt kontrollerat bortskaffande av plastavfall. En gradvis utfasning av deponering av plastavfall skulle givetvis förbättra återvinningen och materialåtervinningen, men det krävs att en adekvat infrastruktur byggs upp för detta.

4.1.6 Vilka ytterligare åtgärder skulle kunna vara lämpliga för att flytta plastavfallsåtervinningen högre upp i avfallshierarkin? Ett regelrätt förbud mot deponering eller en deponiskatt som verkar avskräckande skulle inte leda till något annat än en kraftig ökning av energiåtervinningen från sorterat

avfall, där även plast ingår. En utfasning av deponeringen av plastavfall måste hanteras varsamt för att säkerställa att detta inte bara leder till ökad förbränning. Förbränning är dock att föredra framför dumpning, och särskilt okontrollerad, illegal dumpning.

4.1.7 För att en skatt på energiåtervinning ska få önskade effekter måste den vara noga genomtänkt och ses i ett bredare perspektiv. Detta innebär att man måste ta hänsyn till vilka konsekvenser den skulle få på alternativa flöden och på användningen av så gott som rent kolväte från polyolefinplast för tillverkning av flytande alternativa bränslen.

4.1.8 Bör det införas separat insamling av plastavfall direkt från hemmen i kombination med ett system för enhetsbaserad prissättning (pay-as-you-throw) för restavfall i Europa? Det är önskvärt att plast separeras från andra materialflöden, och det är lämpligt att införa påföljder för att motverka dålig praxis, men vi bör inte underskatta vissa av de problem som detta medför. Det rör sig bland annat om grundläggande problem av ekonomisk och miljörelaterad art som försvårar en plaståtervinning, dvs. när stora (om än lätta) volymer ska transporteras långa sträckor. Om man kräver källsortering av varje avfallsproducent bör man medge undantag i de fall då det finns mycket lite plast att sortera och det finns risk för att fördelarna med återvinningen äts upp av transportkostnaderna.

4.1.9 Är det nödvändigt att införa särskilda återvinningsmål för plastavfall för att öka återvinningen av plastavfall? Det skulle visserligen vara möjligt att införa ett särskilt mål i ramdirektivet om avfall, men detta bör dock göras efter att det nuvarande direktivets effektivitet har utvärderats.

4.1.10 Är det nödvändigt att införa åtgärder för att undvika undermålig återvinning eller dumpning av återvinningsbart plastavfall som exporteras till tredje land? Plastavfall för återvinning har blivit en global handelsvara. Det är mycket osannolikt att sådant plastavfall deponeras i tredjeländer, eftersom utländska aktörer inte köper plastavfall för detta ändamål. Transportkostnaderna för plastförpackningar är mycket höga, vilket gör att export för deponering är osannolikt. Det är oerhört svårt såväl att definiera "undermålig återvinning" som att övervaka att bestämmelserna på detta område tillämpas. Åtgärder för att förhindra sådan återvinning blir därmed mer eller mindre ogenomförbara och lätta att kringgå.

4.1.11 Skulle ytterligare frivilliga åtgärder, i synnerhet för tillverkare och återförsäljare, vara ett lämpligt och effektivt instrument? Frivilliga åtgärder, särskilt från producenter och återförsäljare, skulle kunna vara ett lämpligt och effektivt instrument för att uppnå bättre resurseffektivitet i plastproduktens livscykel, särskilt när det gäller överenskommelser om att använda plastförpackningar med egenskaper (materialkombination, färger m.m.) som underlättar återvinning.

4.2 Fokus på konsumenternas beteende

4.2.1 Är det möjligt att utveckla pant- och retursystem eller leasingssystem för vissa kategorier av plastprodukter?

Vi behöver fokusera på konsumenters individuella och frivilliga beteende utan att förbise mer riktade processer för insamling och återvinning av avfall. Sådana processer förutsätter dock oftast tillgång till finansiering från lokala myndigheters sida, såvida det inte rör sig om processer som faktiskt är kommersiellt lönsamma för aktörerna. Eftersom nästan alla offentliga myndigheter, till och med i Tyskland, nu har ont om finansiella medel är det värdefullt att föreslå lösningar som inte kräver stora anslag – och därmed lämna mer pengar till utbildning, hälso- och sjukvård, social omsorg, polisväsen osv.

4.2.2 Det finns begränsat utrymme för pantsystem och liknande system. Sådana system finns dock redan i avtal olika företag emellan och behöver inget särskilt stöd. Ett område där pantsystem skulle kunna användas är för dryckesförpackningar. Att behöva sortera ut pantbart avfall från övrigt avfall kan skapa viss förvirring för konsumenterna och göra insamlingen av icke pantbara förpackningar mindre effektiv och sorteringen mer kostsam. Bra information baserade på tillförlitliga analyser måste därför gå hand i hand med genomförandet av sådana system.

4.2.3 Vilken typ av information anser ni att konsumenterna behöver ha tillgång till för att kunna påverka resurseffektiviteten vid köp av plastprodukter? Att engagera konsumenterna direkt är långt ifrån enkelt. För att på ett effektivt sätt förändra konsumenternas beteende behöver vi inte bara ökad medvetenhet utan framför allt användarvänliga produkter och system som gör det lätt för konsumenterna att välja rätt, både när de köper en produkt och när avfallet hanteras. Information om korrekt hantering av plast vid källsorteringen av hushållsavfall, dvs. märkning av produkter eller sorteringsanvisningar, är mycket relevant. Obligatorisk information om det kemiska innehållet i återvinningsbart avfall måste formuleras tydligt och begripligt så att konsumenterna kan fatta välinformerade beslut.

4.2.4 Hur kan information om plasters kemiska innehåll göras tillgänglig för alla aktörer inom avfallsåtervinningskedjan? Informationen om plasters eller plastprodukters kemiska sammansättning är lättillgänglig fram till försäljningsögonblicket. Hur värdefull sådan information är för konsumenten kan diskuteras och vore möjlig endast med hjälp av tydliga och lättlästa system utan att förbise att man vid produktionen av plast eller andra förpackningsmaterial väljer ämnen vars säkerhet har kontrollerats utifrån exponerings- och konsekvensbedömningar (Reach-förordningen).

4.2.5 Hur kan de problem som följer av användningen av mikroplastpartiklar i produkter och tillverkningsprocesser samt av nanoplastpartiklar bäst åtgärdas? Frågan om

mikroskopiska plastpartiklar och nanoplastpartiklar kräver en analys av i vilken utsträckning dessa huvudsakligen inerta beståndsdelar som används i låga koncentrationer kan komma ut i miljön i mängder som innebär en risk. Det rör sig i själva verket om två skilda frågor: mikropartiklar av plast (eller snarare plastavfall) respektive nanopartiklar av plast. De båda bör behandlas åtskilt eftersom de har olika ursprung och effekter. Än så länge vet man dock alltför lite om deras effekter på miljön, de potentiella riskerna för människors hälsa och deras inverkan på livet i haven. God avfallshantering i allmänhet skulle bidra till att lösa en stor del av problemet. Plastavfall har troligen förekommit under de senaste 50 åren och är av betydelse då det visar sig att det innebär en risk eller ökar riskerna för människors liv och miljön.

4.3 Hållbarheten hos plast och plastprodukter

4.3.1 Bör politiken för produktdesign inriktas på att motverka planerad föråldring av plastprodukter och på att främja återanvändning och moduldesign för att minimera plastavfallet? En del produkter blir plastavfall på grund av att produkterna blivit föråldrade i förhållande till den tekniska utvecklingen. För andra produkter – t.ex. fönsterkarmar, bilkomponenter, möbler, hushållsartiklar, medicinsk utrustning, byggnadsmaterial, el- och värmeisolering, skor och kläder – och för ett stort antal andra användningsområden är dock hållbarheten en viktig faktor. Dessa produkter står inte för någon betydande del av den totala volymen plastavfall och ingår normalt inte i hushållsavfallet. En åtgärdsolitik med inriktning på produkternas hållbarhet skulle inte få någon större inverkan på avfallsmängden men kan däremot inverka menligt på EU-produkternas konkurrenskraft. Ekodesignkriterier kommer inte att ge någon större effekt på området, eftersom de främst gäller basproduktens funktion och miljöeffektivitet, inte produktens plastkomponenter.

4.3.2 Bör marknadsbaserade instrument införas så att man mer exakt avspeglar miljökostnaderna från det att plasten produceras till att den bortscaffas? En internalisering av de externa kostnaderna för plastproduktkomponenter och andra råvaror måste studeras i detalj med tanke på den stora mångfalden av produkter. Därmed undviks en alltför stor administrativ börda och minskad konkurrenskraft samtidigt som importprodukter skulle gynnas. Livscykelanalyser skulle behöva göras för alla material som konkurrerar med plast, och man skulle även behöva se till att sådana analyser görs för varor som importeras från tredjeländer.

4.3.3 Hur kan vi bäst minska den avfallsbörda som kortlivade produkter och engångsartiklar i plast innebär? Avfallsbördan från engångsplastartiklar och plastprodukter med kort livslängd kan bäst hanteras genom separat hämtning efter plasttyp och motsvarande källsortering. Vissa länder lyckas bra med detta, medan andra inte gör det på grund av de ökade kostnaderna.

4.4 Biologiskt nedbrytbara plaster

4.4.1 För vilka användningsområden bör biologiskt nedbrytbara plaster främjas? För närvarande är det svårt att nämna något område där biologiskt nedbrytbara plaster har visat sig bara ha fördelar, utan några negativa bieffekter. Biologiskt nedbrytbara plaster är att föredra på användningsområden där återvinning är omöjlig, t.ex. om plastartikeln blandats med livsmedelsavfall och annat avfall som i första hand är avsett för kompostering. Man måste alltid kunna se till att dessa plaster är tydligt urskiljbara och utsorterbara så att de inte kontaminerar återvinningsprocesserna. Deras miljömässiga och ekonomiska trovärdighet bör underbyggas med hjälp av livscykelanalyser innan de erbjuds för storskalig användning.

4.4.2 Skulle det vara lämpligt att stärka den befintliga rättsliga ramen genom att man gör en tydlig distinktion mellan naturligt komposterbara plaster och tekniskt nedbrytbara plaster? Dessa problem bör diskuteras på expertnivå, på basis av information och data som rör denna fråga. Det behövs ökade kunskaper om frågan.

4.4.3 Kräver användningen av plaster som kan nedbrytas genom oxidation insatser för att skydda återvinningsprocessen? EESK förfogar inte över tillräcklig information för att stödja eller förkasta användningen av plaster som kan nedbrytas genom oxidation.

4.4.4 Hur bör man betrakta biobaserade plaster mot bakgrund av plastavfallshanteringen och behovet av att bevara resurserna? Om användningen av biobaserade plaster ska främjas bör detta basera sig på en grundlig livscykelanalys. Man måste inse att "bio" inte nödvändigtvis är något nytt (plaster baserade på kasein har t.ex. använts förut) och tidigare erfarenheter måste bli föremål för en mycket kritisk granskning. Biobaserade plaster är inte biologiskt nedbrytbara – biologisk nedbrytbarhet är en inneboende materiell egenskap som är relaterad till polymerens molekylstruktur.

4.5 EU-initiativ som tar upp problemet med marint avfall, inbegripet internationella åtgärder

4.5.1 Vilka andra åtgärder än de som beskrivs i denna grönbok kan övervägas för att minska det marina avfallet?

Analysen av hur plastavfall hamnar i den marina havsmiljön, oavsett om det sker genom olyckshändelse eller genom systemprocesser, bör verifieras och behandlas på internationell och europeisk nivå. Man bör på grundval av detta överväga möjligheten att helt förbjuda utsläpp av avfall, inklusive plaster, i havet. Fortsatta insatser för att informera och ge incitament till allmänheten – bl.a. när det gäller uppstädning av stränder och andra aktiviteter – bör förstås göras för att få till stånd en allmän förändring av människors inställning.

4.5.2 Hur kan fastställandet av ett EU-omfattande kvantitativt minskningsmål för marint avfall bidra till bättre åtgärder som minskar plastavfallet rent allmänt sett? Kvantitativa mål för att minska avfallet till havs kommer inte att bidra till att begränsa det faktiska plastavfallet, eftersom det i praktiken är fråga om avfall som aldrig har hanterats som sopor och som därför rättsligt sett över huvud taget aldrig har ansetts vara avfall. Målet här bör vara att få människor att sluta med ovanan att dumpa avfall där det inte hör hemma. Detta handlar i själva verket om att erbjuda incitament till allmänheten på nationell nivå och framför allt på lokal nivå, inbegripet när människor befinner sig på semester någon annanstans – medinflytande och ansvar går hand i hand. Goda erfarenheter och bästa praxis bör ges spridning.

4.5.3 Hur kan EU arbeta för att främja effektivare internationella åtgärder för att förbättra plastavfallshanteringen i hela världen? När det gäller tänkbara internationella åtgärder för att förvalta den marina miljön och kusterna måste vi ta initiativ till undersökningar för att utvärdera situationen där så inte redan gjorts – och föreslå lösningar på de problem som identifieras i bilaterala och multilaterala förhandlingar med länder och regioner utanför EU.

4.5.4 EESK uppskattar verkligen de initiativ som olika intressegupper tagit för att minska detta allvarliga problem. EU skulle kunna föreslå ett internationellt initiativ för att organisera en upprepning av de värsta ansamlingarna av plastavfall i haven. Unionen bör vidta alla åtgärder den kan för att förhindra att plastavfall som har sitt ursprung i Europa hamnar i havet, och överväga att använda utvecklingsbiståndsprogram för att främja och stödja hållbarare avfallshanteringsmetoder i utvecklingsländer, i synnerhet för att minska ackumuleringen av plastavfall från dessa länder i haven.

Bryssel den 19 september 2013

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Henri MALOSSE

BILAGA I

till kommitténs yttrande

Följande punkter i facksektionens yttrande ändrades i enlighet med de ändringsförslag som antogs av plenarförsamlingen, men fick minst en fjärdedel av rösterna (artikel 54.4 i arbetsordningen):

Punkt 4.1.8

Bör det införas separat insamling av plastavfall direkt från hemmen i kombination med ett system för enhetsbaserad prissättning (pay-as-you-throw) för restavfall i Europa? Det är önskvärt att plast separeras från andra materialflöden, men vi bör inte underskatta vissa av de problem som detta medför. Det rör sig bland annat om grundläggande problem av ekonomisk och miljörelaterad art som försvårar en plaståtervinning, dvs. när stora (om än lätta) volymer ska transporteras långa sträckor. Om man kräver källsortering av varje avfallsproducent finns det risk för att fördelarna med återvinningen äts upp av transportkostnaderna i de fall då det finns mycket lite plast att sortera. Detta bör därför inte vara ett generellt EU-krav, och detaljerna bör överlätas åt medlemsstaterna i enlighet med subsidiaritetsprincipen.

Resultat av omröstningen:

För: 74
Emot: 50
Nedlagda röster: 22

Punkt 4.1.11

Skulle ytterligare frivilliga åtgärder, i synnerhet för tillverkare och återförsäljare, vara ett lämpligt och effektivt instrument? Frivilliga åtgärder, särskilt från producenter och återförsäljare, skulle kunna vara ett lämpligt och effektivt instrument för att uppnå bättre resurseffektivitet i plastprodukternas livscykel, särskilt när det gäller överenskommelser om att använda plastförpackningar med egenskaper (materialkombination, färger m.m.) som underlättar återvinning. Detta kan dock strida mot konkurrensbestämmelserna, eftersom det förutsätter överenskommelser om samordning av marknadsföringsmetoder. Det kan också leda till att allmänhetens indignation ökar mot EU-inblandning på områden i det dagliga livet som redan nu är komplicerade. Lösningar som riskerar att misslyckas måste testas mot verkligheten innan de läggs fram.

Resultat av omröstningen:

För: 77
Emot: 57
Nedlagda röster: 15

Punkt 4.2.3

Vilken typ av information anser ni att konsumenterna behöver ha tillgång till för att kunna påverka resurseffektiviteten vid köp av plastprodukter? Att engagera konsumenterna direkt är långt ifrån enkelt. För att på ett effektivt sätt förändra konsumenternas beteende behöver vi inte bara ökad medvetenhet utan framför allt användarvänliga produkter och system som gör det lätt för konsumenterna att välja rätt, både när de köper en produkt och när avfallet hanteras. Den enda information som är relevant för konsumenterna gäller korrekt hantering av plast vid källsorteringen av hushållsavfall, dvs. märkning av produkter eller sorteringsanvisningar. Obligatorisk information om det kemiska innehållet i återvinningsbart avfall skulle motverka sitt syfte, eftersom konsumenterna inte kan fatta välinformerade beslut om de åtgärder som krävs.

Resultat av omröstningen:

För: 74
Emot: 66
Nedlagda röster: 13

Punkt 4.2.4

Hur kan information om plasters kemiska innehåll göras tillgänglig för alla aktörer inom avfallsåtervinningskedjan? Informationen om plasters eller plastprodukters kemiska sammansättning är lättillgänglig fram till försäljningsögonblicket. Det är helt orealistiskt att förvänta sig att informationen finns kvar när det är dags för återvinning och avfallshantering. Hur värdefull sådan information är för konsumenten kan diskuteras. Det är effektivare att vid produktionen av plast eller andra förpackningsmaterial välja ämnen vars säkerhet har kontrollerats utifrån exponerings- och konsekvensbedömningar (Reach-förordningen).

Resultat av omröstningen:

För: 86

Emot: 51

Nedlagda röster: 6
